

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ

ἘΠΙΣΤΟΛὴ Θ'.

Συνέχεια περὶ πειθαρχίας.

Δ'. Ἡ διοίκησις τοῦ σχολείου πρέπει νὰ ᾔηται ὁμοιόμορφος. Ὁμολογῶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀρκετὰ δύσκολον.—τόσον ἀλλάζει ἡ ὑγεία καὶ ἡ διάθεσις τῶν περισσοτέρων ἀνθρώπων.—ἀλλ' εἶναι οὐσιωδέστατον. Πολλοὺς ἴδαμεν νὰ σφάλωσιν εἰς τοῦτο. Τὴν μίαν ἡμέραν ἦσαν πολλὰ αὐστηροὶ, τὴν ἄλλην ὅλοι συγκατάβασις καὶ χαιδεύματα. Αὐτὸς ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας με ἤλεγξεν ὁ διδάσκαλός μου μίαν ἡμέραν διὰ πράγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἄλλας ἡμέρας ἐφαίνετο εὐχαριστημένος. Διὰ νὰ ἀποφεύγετε τοιοῦτο σφάλμα, χρειάζεται προσοχή, κρίσις, καὶ ἀρνησαντία.

Καὶ ἄλλο σφάλμα, τὸ ὁποῖον σκοπὸν ἔχει ἡ ὁδηγία αὕτη νὰ προλάβῃ, ὑπάρχει εἰς σχολεῖα ὄχι ὀλίγα· δηλαδὴ, οἱ μικρότεροι μαθηταὶ περιορίζονται αὐστηρὰ, ἐνῷ οἱ μεγαλύτεροι ἀφίνονται ἐλεύθεροι νὰ κάμνωσι σχεδὸν ὅπως θέλουν. Ἰδα συχνὰ νὰ παιδεύεται μαθητὴς ὁκτὼ χρόνων τὴν ἡλικίαν διὰ σφάλμα, τὸ ὁποῖον μόλις ἐπαρατηρεῖτο, ὅταν τὸ ἐπραττε μαθητὴς δεκαεὶς χρόνων. Τοῦτο εἶναι ἀτοπον· εἶναι ἀδίκον. Ἐὰν ἔπρεπε νὰ γίνεταί καμμία διάκρισις, ἔπρεπε βέβαια νὰ ᾔηται τὸ ἀνάπαλιν, δηλαδὴ, νὰ δεικνύεται πλειότερα αὐστηρότης εἰς τοὺς μεγαλητέρους. Ἀλλὰ λέγω, διοικεῖτε ὅλους ὁμοίως. Ἐὰν θέλετε νὰ ἔχετε ἐπιφρόνην καὶ ἐξουσίαν εἰς τὸ σχολεῖον, μὴν ἀφίνετε τοὺς μεγαλητέρους νὰ παραβαίνωσι κανόνας διωρισμένους διὰ ὅλης. Οἱ ἴδιοι θέλουν σᾶς σέβεσθαι περισσότερο παρ' ὅταν τοὺς ἀφίνετε εἰς τὴν ἰδικὴν των διάκρισιν.

Ἄλλ' ἴσως θέλετε εἰπεῖν, ὅτι οἱ μεγαλητέροι δύνανται νὰ διοικῶσι τὸν ἑαυτὸν των, καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ ἰδικὴ σας φροντίς πρέπει ν' ἀφιερώνεται μόνον εἰς τοὺς νεωτέρους. Μὴ τὸ ἐλπίζετε. Ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας των ἴσως ἐπρεπε νὰ διοικῶσι τὸν ἑαυτὸν των, καὶ νὰ μὴ σᾶς δίδωσι καμμίαν ἐνόχλησιν. Ἀλλ' ἐὰν δὲν διαφέρωσι πολὺ οἱ ἰδιοὶ σας μαθηταὶ ἀπὸ τοὺς περισσότερους, ἀναμφιβόλως θέλουν χρειάζεσθαι ὄχι ὀλίγον περιορισμόν. Φροντίζετε λοιπὸν, ὥστε ὅλοι χωρὶς ἐξαιρέσεων νὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς κανόνας τοῦ σχολείου, καὶ θέλετε εὐκολύνειν πολλὰ τὸ ἔργον σας.

Ἡ ὁδηγία αὕτη ὑποθέτει καὶ ἀμεροληψίαν εἰς τὸν διδάσκαλον. Οἱ γονεῖς παραπονοῦνται συχνὰ, ὅτι ὁ διδάσκαλος εἶναι προσωπολήπτης, ὅτι μεταχειρίζεται τινὰς μαθητὰς καλῆτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ ἐνίοτε ὄχι χωρὶς

βάσιν· ἀλλὰ γενικώτερα στοχάζομαι ὅτι τὰ τοιαῦτα παράπονα πηγάζουν ἢ ἀπὸ ἐσφαλμένην κρίσιν τινῶν μαθητῶν, ἢ ἀπλὴν ὑποψίαν. Ὁ διδάσκαλος ὅμως πρέπει ν' ἀποφεύγῃ πᾶσαν αἰτίαν τῆς τοιαύτης κατηγορίας. Δὲν λέγω ὅτι πρέπει νὰ ἀγαπᾷ ἐπίσης τὸν καλὸν καὶ τὸν κακὸν μαθητὴν, τὸν ἄτακτον καὶ ἀμελῆ, ὅσον τὸν εὐτακτον καὶ ἐπιμελῆ. Τῆτο εἶναι ἀδύνατον. Ἀλλ' ἐὰν, ὅταν ὁ καλὸς μαθητὴς σφάλῃ, δὲν τοῦ ζητῇ λόγον, ἐνῷ διὰ τὸ ἴδιον πταῖσμα παιδεύετε αὐστηρῶς ἄλλον συνήθως ἀτακτότερον μαθητὴν, οὗτος βέβαια θέλει σᾶς κατηγορήσῃ ὡς μερολήπτην, καὶ δικαίως. Διότι καὶ οἱ δύο ἦσαν ἐπίσης ὑπόχρεοι νὰ ὑπακούωσιν εἰς τὸν κανόνα, καὶ ἀναμφιβόλως τὸ παράδειγμα τοῦ πρώτου θέλει βλάψῃν περισσότερο τὴν τάξιν τοῦ σχολείου παρὰ τοῦ δευτέρου.

Ἡ σταθερότης τοῦ διδασκάλου πρέπει (καθὼς ἐπαρατηρήσαμεν εἰς τὴν τετάρτην ἐπιστολὴν) νὰ ἐνοῦται με ἀληθινὴν εὐμένειαν. Ἡ καλοσύνη τινῶν διδασκάλων τοὺς φέρει νὰ συγκατανεύωσιν εἰς ὅλας τὰς αἰτήσεις τῶν μαθητῶν, χωρὶς νὰ ἐξετάσωσι πρῶτον ἐὰν συμφέρωσι καὶ δι' αὐτοὺς καὶ διὰ τὸ σχολεῖον· ἐνῷ ἡ σταθερότης ἄλλων καταστὰ εἰς σκληρότητα. Στοχασθῆτε πρῶτον, ἂν ἡ αἴτησις τοῦ μαθητοῦ ᾔηται εὐλογος. Ἐὰν σᾶς φανῇ ὅτι εἶναι τοιαύτη, συγκατανεύσετε ἀμέσως καὶ εὐχαρίστως. Ἐὰν ὄχι, μὴ συγχωρήσετε νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὴν αἴτησιν με ἐλπίδα νὰ σᾶς καταπείσῃ. Δότε νὰ καταλάβωσιν ὅλοι ὅτι τὸ νὰ ἰ σημαίνει νὰ ἰ, καὶ τὸ ὄχι, ὄχι. Ἐξ ἐναντίας, τινὲς εἰς σχεδὸν ὅποιονδήποτε αἴτησιν τῶν μαθητῶν ἀποκρίνονται καταρχὰς ὄχι. Ἀλλ' ἀφοῦ ἐπαναλάβῃ ὁ μαθητὴς ἀρκετὰς φορὰς τὴν αἴτησιν, καὶ λάβῃ τὴν ἰδίαν ἀπάντησιν, τέλος πάντων λέγουν, ναι, ἂς συγκατανεύσω, νὰ τὸν ξεφορτωθῶ. Τοιαύτη διαγωγή θέλει ἀναμφιβόλως ὀλιγοστεύειν τὴν ἡθικὴν ἐπιφρόνην τοῦ διδασκάλου. Οἱ μαθηταὶ δικαίως συμπεραίνουν, ὅτι φροντίζει περισσότερο διὰ τὴν ἰδικὴν του ἡσυχίαν παρὰ διὰ τὸ ὄφελος αὐτῶν.—Φ. Δ. Ε.

Ο ΠΟΛΕΜΙΚΟΣ ΙΠΠΟΣ.—Σὺ ἔδωκες δύναμιν εἰς τὸν ἵππον; σὺ περιένδυες τὸν τράχηλον αὐτοῦ με βροντήν; σὺ κάμνεις αὐτὸν νὰ πηδᾷ ὡς ἀκρίς; Τὸ γαυρίαμα τῶν μυκτῆρων του εἶναι τρομερόν. Ἀνασκάπτει με τὸν πόδα του εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ ἀγάλλεται εἰς τὴν δύναμίν του· ὑπάγει εἰς ἀπάντησιν τῶν ὀπλων. Καταγελά τὸν φόβον, καὶ δὲν τρομάζει· οὐδὲ στρέφει ὀπίσω ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς ῥομφαίας. Ἡ φαρέτρα κροταλίζει κατεπάνω του, ἡ ἐξαστρά-

πτουσα λόγῃ, καὶ τὸ δόρυ. Καταπίνει τὴν γῆν μὲ ἀγριότητα καὶ μανίαν· καὶ εἶναι ἀκράτητος εἰς τὸν ἦχον τῆς σάλπιγγος. Ἀμα μὲ τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος, λέγει, Εὐγε! καὶ μακρόθεν ὁσφραίνεται τὴν μάχην, τὴν κραυγὴν τῶν στρατηγῶν, καὶ τὸν ἀλαλαγμὸν.—ΙΩβ λθ'. 19—25.

ΠΑΟΤΤΙΣΜΟΣ ΜΕΘΟΔΟΣ.

Ὁ Ἀγγλαμερικανὸς φιλόσοφος, Βενιαμὴν Φραγκλῖνος, ἐξέδιδεν εἰς διάστημα πολλῶν ἐτῶν Ἡμερολόγιον, ὅπου καταχρῶνται πολλὰς παροιμίας καὶ γνωμικὰ· ταῦτα συνῆρσις τελευταῖον, καὶ συμπεριέλαβεν εἰς τὴν ἐπομένην ὁμιλίαν, ἥτις ἀνεγνώσθη μὲ πολλὴν ἡδονὴν καὶ ὄφελος ἀπὸ τούτων συμπατριώτας αὐτοῦ. Ἐπὶ τῶν Ἀντώνιος εἶναι τὸ νομα, μὲ τὸ ὅποιον ἐκάλεσε αὐτὸν ὁ Φραγκλῖνος εἰς τὸ Ἡμερολόγιον.

Ἐχω ἐξ ἀκοῆς, ὅτι ἡ μεγαλητέρα ἡδονὴ τῶν συγγραφέων εἶναι νὰ βλέπωσι τὰ συγγράμματά των μὲ σέβας ἀναφερόμενα ὑπ' ἄλλων. Στοχάσου λοιπὸν, φίλε ἀναγνώστα, πόσον μ' εὐχαρίστησε τὸ ἀκόλουθον συμβάν.

Πρὸ ὀλίγον ἐπτάθην ἔριππος εἰς μέρος, ὅπου ἔμελλε νὰ γένη δημοπρασία. Πολλοὶ ἦσαν ἐκεῖ συνηθροισμένοι· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἀκόμη φθάσειν ἡ διωρισμένη ὥρα, συνωμίλουν οἱ ἄνθρωποι περὶ τῆς δυστυχίας τοῦ καιροῦ, ὅτε εἰς τῆς συνελεύσεως, στρέφων πρὸς εὐσχήμονα γέροντα, τὸν λέγει.—Σὺ δὲ, γέρον, Ἀβραάμ, τί νομίζεις; Ἄν σὲ φαίνονται οἱ καιροὶ κάκι-στοι; Ἄν εἶναι τῶντι πολλά βαρεῖς οἱ φόροι; Πῶς ἔχομεν νὰ τοὺς πληρώσωμεν; Ἄν ἐμπορεῖς νὰ μᾶς δώσῃς κάμμιαν συμβουλὴν; Ὁ γέρον Ἀβραάμ, σκεφθεὶς ὀλίγον, ἀπεκρίθη, Ἐπειδὴ ζητεῖς τὴν γνώμην μου, σὲ τὴν λέγω μὲ συντομίαν· διότι, κατὰ τὸν πτωχὸν Ἀντώνιον, εἰς τοὺς φρονιμότερους ὀλίγα· καὶ, Ἀπὸ λόγια σάκκος δὲν γεμίζει. Ὅλοι συνέτρεξαν παρακαλοῦντες εἰς ὁμιλίαν τὸν γέροντα Ἀβραάμ, ὅστις, ἀφ' οὗ τὸν ἐπερικύκλωσαν, ἤρχισεν οὕτω—

Ἀγαπητοὶ φίλοι, καλοὶ γείτονες, οἱ φόροι εἶναι τῶντι πολλά βαρεῖς· πλὴν ἤθελαν εἰσθαί ὑποφερτοί, ἂν ἦσαν μόνον οἱ ἀπὸ τὴν κυβερνησιν ἐπιβαλλόμενοι· ἀλλ' εἶναι καὶ ἄλλοι, καὶ εἰς τινὰς ἡμῶν βαρύντατοι. Εἰς τὴν ὁκνηρίαν, παραδείγματος χάριν, πληροῦμεν διπλοῦς· εἰς τὴν ὑπερηφανίαν, τριπλοῦς· καὶ εἰς τὴν μωρίαν, τετραπλοῦς· καὶ τὸ κακὸν εἶναι, ὅτι ἀπὸ τούτων φόρους ταύτους δὲν ἐμπορεῖ οὔτε ἡ κυβερνησις αὐτὴ τὸ ἐλάχιστον νὰ μᾶς ἐλαφρύνῃ. Ὑπάρχει ὅμως ἐλπίς σωτηρίας, ἂν θέλωμεν ν' ἀκούσωμεν συμβουλὴν· διότι, κατὰ τὸν πτωχὸν Ἀντώνιον, Ὁ Θεὸς λέγει εἰς τὸν ἄνθρωπον, Βοηθοῦ, ἂν θέλῃς νὰ σὲ βοηθήσω.

1. Πόσον ἠθέλαμεν ἀπαρπονεῖσθαι, φίλοι,

ἂν μᾶς ἠνάγκαζεν ἡ διοίκησις ν' ἀφιερώνωμεν εἰς δουλεύειν αὐτῆς τὸ δέκατον τοῦ καιροῦ μας!

Ἀλλὰ μήπως δὲν ἀληθεύει, ὅτι ἀπὸ τούτων περισσοτέρους ἡμῶν δαπανᾶται πολὺ πλείτερος καιρὸς εἰς τὴν παντελὴ ἀργίαν καὶ τὴν ματαιοπορίαν; Ἡ ὁκνηρία ἐπιφέρει ἀσθενείας, καὶ συντέμνει τὴν ζωὴν. Ἡ ὁκνηρία, κατὰ τὸν πτωχὸν Ἀντώνιον, εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅτι ἡ σκωρία εἰς τὰ μέταλλα, φθείρουσα πλέον παρὰ τὴν ἐργασίαν· διότι, ὅσον πλέον μεταχειρίζεσαι τὸ κλειδίον, τόσον λαμπρότερον γίνεται. Ἀλλ' ἂν ἀγαπᾶτε τὴν ζωὴν, λέγει ἀκόμη ὁ πτωχὸς Ἀντώνιος, οἰκονομεῖτε τὸν καιρὸν· μ' αὐτὸν αὕτη μετρεῖται. Πόσον πλέον τοῦ φυσικῶς ἀναγκαίου δὲν δίδομεν εἰς τὸν ὕπνον, λησμονῇ-τες τὸ, Ἡ κοιμημένη ἀλωποῦ ὀρνίθας δὲν πιάνει· καὶ ὅτι δι' ἀρκετὸν καιρὸν θέλομεν κοιμηθῇ, ὅταν καταβῶμεν εἰς τὸν τάφον.

Ἄν ὁ χρόνος ἦναι τὸ πολυτιμότερον τῶν καλῶν, ἡ ἀνοικονομησία του, κατὰ τὸν πτωχὸν Ἀντώνιον, εἶναι ἡ μεγαλητέρα ἀσωτία· ἐπειδὴ, κατ' αὐτὸν ἀκόμη, Χρόνος διασκορπισθεὶς δὲν συναθροίζεται πλέον· καὶ, Ὁ λεγόμενος ἀρκετὸς χρόνος εἶναι παραπολὺ σύντομος. Ἀνδρῖζεσθε λοιπὸν, καὶ ἐργάζεσθε, ἐν ὅσῳ ἐμπορεῖτε. Διὰ τῆς προθυμίας κατορθοῦμεν πολλὰ μὲ ὀλίγον κόπον.

Εἰς τὴν ὁκνηρίαν, κατὰ τὸν πτωχὸν Ἀντώνιον, ὅλα εἶναι δύσκολα· εἰς τὴν φιλοπονίαν, εὐκόλα. Ὁ ἀργὰ σηκνόμενος γυρίζει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὸ πλεόν τῆς ἡμέρας, καὶ μόλις ἐπιστρέφων εἰς τὸ ἔργον του νυκτιάζεται. Ἡ ὁκνηρία βαδίζει τόσον ὑπομονητικὰ, ὥστε ἡ πενία δὲν ἀργεῖ νὰ τὴν προφθάσῃ· καὶ πάλιν, Σπρώχνε ἐμπρὸς τὰς ὑποθέσεις σου· μὴ τὰς ἀφίνης καὶ σὲ σπρώχνωσι καί.

Ἐμβαίνει κλίνην ἐνωρίς, φεύγει τὴν ἡμέραν χαράζῃ.

Ὁ θέλων κτήματα καὶ νοῦν καὶ ὑγίαν νὰ φυλάξῃ.

Τί σημαίνει λοιπὸν αἱ ἐλπίδες καὶ εὐχαὶ μας δι' εὐτυχεστέρους καιροὺς; Οἱ καιροὶ μεταβάλλονται εἰς τὸ καλὸν, ὅταν ἡμεῖς μεταβαλθῶμεν. Ἡ φιλοπονία, κατὰ τὸν πτωχὸν Ἀντώνιον, χρειᾶν δὲν ἔχει ἀπὸ εὐχάς. Ὅστις βόσκεται μ' ἐλπίδας, κινδυνεύει ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνας. Κέρδος χωρὶς κόπον δὲν γίνεται. Ἐπειδὴ δὲν ἔχω χωράφια, πρέπει νὰ με χρησιμεύσωσι αἱ χεῖρές μου· καὶ ἂν εἶχα, ἐπειδὴ πληράνοιν μεγάλους φόρους, ὡς φρόνιμα τὸ ἐστοχάσθῃ ὁ πτωχὸς Ἀντώνιος, ἐργαστήριον καὶ γῆ διαφορὰν δὲν ἔχον. Πᾶσα τέχνη κέρδος καὶ τιμὴν φέρει. Ἀναγκαῖον εἶναι ὅμως νὰ ἐπιμελωμεθα τὸ ἔργον καὶ τὴν ὑπόληψίν μας· εἰ δὲ μὴ, οὔτε ὁ ἀγρός, οὔτε τὸ ἐμπόριον, θέλει μᾶς βοηθήσειν εἰς πληρωμὴν τῶν φόρων. Ὁ